

2016 | PR.PROF. CONSTANTIN COMAN – „Paul Gherasim - ultimul dialog”

Ziarul Lumina, 5 august 2016

Sâmbăta trecută, după Dumnezeiasca Liturghie, l-am cercetat ultima dată înainte de trecerea lui la Domnul, în noaptea de marți spre miercuri. În chiliea lui de la etajul al nouălea. Un apartament simplu, auster, călugăresc, cu scoartă pe peretele de la pat, cu o icoană veche pe lemn și una pe sticlă, cu câteva scaune mici, cu ladă țărănească, cu cruce și pristornice. Cu o bibliotecă mică. Împărțise multe cărți. Filocalia încă trona, cu cele douăsprezece volume albe ale sale. Pe măsuta mică țărănească, un volum din Dostoievski. „Mi-a cerut să-i citesc din el”, îmi spune Ionuț!

Mergeam la îndemnul ucenicului lui de chilie, Ionuț Sergiu Lungu, să-i citim o rugăciune de liniștire sau de ieșire a sufletului. De mai bine de o săptămână, domnul Paul Gherasim se hotărâse să facă pasul decisiv al mării treceri. „Domnul Paul, am venit să vă citim ceva de liniștire”, i-am zis, încercând să-mi introduc intenția de a-i citi rugăciunea de ieșire a sufletului. **„Sunt liniștit”, mi-a răspuns, hotărât și cu multă pace.** N-am insistat, cunoscând bine ce înseamnă hotărârea domnului Paul. Ne-am așezat lângă pat și ținându-l de mână am stat de vorbă cu dânsul. Ultimul dialog... Intuiam. Cuvinte scurte, pline de miez, rostite cu greutate, din pricina slăbiciunii trupului, nu și a minții. Ne-a fost dat să auzim - eu, Ionuț Lungu și Marius Pandele, celălalt ucenic de chilie, o mărturisire de credință, rostită cu conștiința sfârșitului ce se apropia. Era parcă o scenă din Pateric. Cuvânt înainte de săvârșire... Sfârșitul unei vieți ce adunase puțin peste 91 de ani (împliniți pe 25 iunie). Mărturisirea unei conștiințe vii și depline, exigente. „Să ne gândim unii la alții! Să nu fim singuri!” Când intrasem, auzind de noi a zis: „Biserica... Biserica este în criză...” Părea să fie frământarea dânsului din urmă cu care părăsea lumea aceasta. Apoi, „Dumnezeu este Creatorul, Făcătorul Cerului și al Pământului... Și Stăpânul tuturor, Atotstăpânitorul...”; La cine vă gândiți?, îl întreb. „La Mântuitorul... Chipul Lui... Sfântul lui Chip.” „Nu l-ați pictat?”; „L-am pictat... Puțin!”; „Și după Dânsul?” „La Maica Domnului...”; „Iar dintre Sfinți?” „La Sfântul Pavel și la Sfântul Petru...” „Dar dintre oameni?” „La fel pe toți!”; „Cum ați reușit?”; „...Cu Duhul lui Dumnezeu!” a zis, fără ezitare...

De altfel, domnul Paul fusese toată viața dânsului atât de zgârcit cu cuvintele, încât erai sigur că dacă ajungea să facă vreo afirmație, aceea era mult cântărită și încercată și nu era rostită decât cu deplina încredințare a adevărului ei. Nu se juca deloc cu cuvintele. Cine n-a fost muștrat de dânsul că folosisese cu ușurință un cuvânt

2016 | PR.PROF. CONSTANTIN COMAN – „Paul Gherasim - ultimul dialog”

Ziarul Lumina, 5 august 2016

nepotrivit...?! „Ca la Pateric”, zic în sinea mea, cu glas tare, amintindu-mi de avva cutare care spunea: „Mulți ani m-am străduit ca să ajung să-i văd pe toți oamenii ca pe unul singur”. **Tot Patericul ne spune că aceasta este măsura desăvârșirii: să ajungă cineva să-i vadă pe toți oamenii la fel.** Ca Preabunul Dumnezeu, care răsare soarele și face să plouă deopotrivă și peste cei buni și peste cei răi. În fața sfârșitului, ne dădea măsura la care ajunsese. Era rodul rigorii, al exigenței maxime cu care-și săvârșise întreaga viață, rigoare cu care-și stăpânise - cei care l-au cunoscut de aproape știu bine ce spun - atitudinea, și fapta, și gestul, și gândul, și vorba. Totul, de la felul în care se îmbrăca până la articularea cuvântului. „În Biserică, ce să facem?” „Slujbe... rugăciuni...! Cântare! Multă cântare...”, spune oftând cu dor, parcă. „Cântare cu ison”, zic. „Da, cu ison...” „Preoții ce să facă? Ziceți un cuvânt!” „Să ne binecuvânteze.” „Monahii?” „Să facă lucrul lor!”... „Cum vă rugați...?” „Mai mult cu psalmi...!” „L-ați supărat pe Dumnezeu?” „...Tot timpul!”

Exigența domnului Paul, mai ales cu sine însuși, este binecunoscută. A gândit toată viața lui să publice și nu a făcut-o decât în ultimul an de viață, în ultimele luni, când a simțit, probabil, că nu mai este timp. Și Dumnezeu a fost bun cu dânsul, trimițându-i la timp un ucenic, credincios și dăruit, împreună cu care, în câteva luni, când nimeni nu mai credea și nu mai aștepta, avea să pună în pagină cărțile pe care le zămislea dânsul de ani de zile sau de o viață. Nu erau cărți cu text, ci cu imagini. **Cuvânt în imagini. Cuvânt nerostit. Cuvânt arătat, descoperit. Poezie! Temele fundamentale ale reflecției sale de o viață: credința la români, frumosul, universalul, urmele lui Dumnezeu pe pământul nostru, adevărul și frumosul, rostul dumnezeiesc și chipul ceresc al lucrurilor descoperite în chipul oamenilor - bătrâni și copii, bărbați și femei, monahi sau mireni, în înfățișarea bisericilor și a caselor țărănești, în podoabele bisericesti și în veșmintele de sărbătoare ale țăranilor, în creația lui Dumnezeu, în munți și râuri și în florile de măr.** Titlurile sunt relevante: *Urma Sfântului Apostol Andrei; Străvezimea frumuseții; Om de treabă. Țăranul; Munții Buzăului. Locuri ale sfințeniei; Poezia locuirii. România - Japonia; Casa țăranului român. Simțea și trăia bisericeste, deschis spre toți și spre toate, îmbrățișând și cuprinzând în duh.* A dorit să publice aceste cărți și a reușit, una la lași, cu binecuvântarea Mitropolitului Teofan, alta la Cluj, cu binecuvântarea Mitropolitului Andrei, alta la Buzău, cu binecuvântarea Arhiepiscopului Ciprian, alta la Galați, cu binecuvântarea Arhiepiscopului Casian, altele cu suportul starețului Ioachim de la Mănăstirea Lainici.

2016 | PR.PROF. CONSTANTIN COMAN – „Paul Gherasim - ultimul dialog”

Ziarul Lumina, 5 august 2016

„V-a ajutat Dumnezeu să scoateți aceste cărți acum!” „Mă bucur că m-a ajutat... Că ne-a ajutat! Mai sunt...!!!” „Mai lucrează domnul Marius...”, zic. „Fără el era greu!”

Avea darul vederii lucrurilor, al descoperirii. Se mânia când simțea că cineva perora, speculând cu ușurință cuvântul, sau imaginându-și, sau exprimându-și opinii personale. **Avea un respect sfânt pentru lucruri și pentru cuvinte. Ele sunt, nu trebuie nici imaginate, nici inventate, cu atât mai puțin create, ci descoperite, văzute. Și locurile lucrurilor SUNT și rosturile lor SUNT. Trebuie numai descoperite, văzute.** Am trăit alături de dânsul felul în care descoperea. Domnul Paul a descoperit locul altarului Bisericii „Sfântul Grigorie Palama” din Politehnică... După îndelungi plimbări, adulmecări... a rostit: „Aici este locul altarului!”, marcându-l cu bascul său inconfundabil. Respectul sfânt pentru cuvânt venea de la simțirea adâncă a obârșiei lui dumnezeiești. Logosul dumnezeiesc avea să-i inspire una din temele picturii sale, de altfel foarte smerite, pe care mai curând o ascundea de ochii lumii decât o arăta. PROLOG avea să fie numele grupului de pictori care s-a născut în jurul dânsului și în care, discret dar ferm, a avut rolul de avvă.

Bisericesc până la respectarea scrupuloasă a rânduielilor - sub epitrahilul duhovnicului său dintotdeauna, părintele Nicolae Bordașiu, s-a atașat cu multă dăruire, credincioșie și jertfelnicie unei comunități locale, ca aceea a Mănăstirii Stavropoleos din București, lângă părintele Justin Marchiș și obștea de acolo, unde susținea strana ca isonar și la edificarea căreia a contribuit cu gustul și simțul său pentru autentic, frumos și potrivit. Paul Gherasim respira și libertatea omului suveran, chemat la dialogul personal, direct și nemijlocit cu Dumnezeu, dialog care-l ridica deasupra instituției, al legii, al convenției, spunând parcă în sinea lui aidoma Avvei Alonie: „Numai eu și Dumnezeu suntem pe lume!” Avea îndrăzneală, cu multă cuviință! Îndrăzneala curată, venită din sfințenia vieții, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur. Îndrăzneală care nu producea supărare. Nu cruța pe nimeni când avea ceva de spus, nici pe cei apropiați, pe ucenici, nici pe cei mari, preoți, stareți, episcopi, patriarhi, conducători...!

Paul Gherasim îmi întărește convingerea teologică, susținută de Paterice și de Viețile Sfinților, ca și de literatura mărturisitoare a ultimului veac, că pentru a ajunge cineva avvă nu trebuie să fie neapărat preot sau monah. Și un mirean poate fi avvă, adică poate naște și crește duhovnicește fii. Domnul Paul a fost un pustnic în lume. Un mirean, cu viață bineplăcută lui Dumnezeu pentru asceza vieții și pentru acrivia

2016 | PR.PROF. CONSTANTIN COMAN – „Paul Gherasim - ultimul dialog”

Ziarul Lumina, 5 august 2016

respectării poruncilor dumnezeiești. Un mirean la care Dumnezeu a trimis în chip tainic - ca aievea pe Marele Antonie sau pe Avva Macarie să le arate mireni cu măsuri mai mari decât cele atinse de dâșii - mulți preoți, și ierarhi, monahi, intelectuali și politicieni... să-l cerceteze.

Domnul Paul Gherasim a avut știința tăcerii - o altă cale sau virtute promovată insistent de părinții Patericului. A vorbit puțin în public. La lansarea ultimelor sale cărți trimitea prin ucenicul său Marius Pandele - coautor al cărților sale - o singură frază: „Mulțumesc lui Dumnezeu că m-a ajutat să fac această carte!”

„Să ne odihnim! Acum, să ne odihnim!”, ne spune domnul Paul, **sugerându-ne cu multă delicatețe că a venit timpul să ne despărțim**. Obosise!? Sau simțea că nu-i folositor să lungim cuvântul. „Domnul Paul, să citim o rugăciune de liniștire”, insist pentru a-mi împlini gândul cu care venisem!; „Nu, sunt liniștit!”, îmi repetă cu aceeași hotărâre suverană. „Bine-cu-vântați!”, îmi spune. Îi fac semnul Sfintei Cruci pe creștet și spun: „Domnul Dumnezeu să vă binecuvânteze!” „Mulțumesc!” „Pentru rugăciunile Preasfintei și Pururea Fecioarei Maicii Sale!” „Mulțumesc!” „Ale Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil!” „Mulțumesc!” „Ale Sfinților Apostoli Petru și Pavel!” „Mulțumesc!” „Ale Sfinților Apostoli Sila, Silvan, Crescent, Epenet și Andronic, a căror pomenire o săvârșim astăzi!” „Vă mulțumesc!” „Vă îmbrățișez, domnul Paul!” Ne lipim cu drag fețele în ultima - se va dovedi - îmbrățișare! „Vă lăsăm, domnul Paul. Să ne pomeniți!” „Vă pomenesc, vă am în gând” „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-ne și ne mântuiește pe noi! Amin!”.

Link : <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/paul-gherasim-ultimul-dialog-114491.html>